Діно БУДЗАТІ

НАПАД НА ВЕЛИКИЙ КОНВОЙ

Заарештований на сільській вулиці й засуджений лише за контрабанду — бо його не впізнали — ватажок злочинної зграї Ґаспаре Планетта відбув три роки у в'язниці.

Він вийшов звідти виснажений хворобою, бородатий, і скидався радше на кволого дідка, ніж на лютого бандита й уславленого стрільця, який ніколи не хибив.

З манаттям у торбі він подався до Монте Фумо, де колись верховодив і де залишались його товариші.

Була червнева неділя, коли він дістався лісистого звору, в глибині якого стояла їхня "хата". Ось знайома стежка, замшілий пень, кам'яна брила, — все це він добре пам'ятав.

Було свято, і всі братани зібралися в хаті. Підійшовши, Планетта почув голоси й сміх. На відміну од минулих літ двері були замкнені.

Він двічі постукав. Усередині запала тиша. Відтак спитали: "Хто там?"

— Іду з міста, — відповів він. — Од Планетти.

Він хотів їх приємно здивувати, та коли ті відімкнули двері й вийшли назустріч, одразу зрозумів, що його не впізнали. Тільки старий маслакуватий пес Тромба кинувся до нього з радісним скавулінням.

Давні товариші Козімо, Марко, Фельпа разом із трьома-чотирма новачками оточили його, чекаючи новин про Планетту. Гість розповів про своє знайомство в тюрмі з провідцем банди, повідомив, що той за місяць вийде на волю, а тим часом послав його сюди дізнатися, як ідуть справи.

Незабаром бандити перестали цікавитися прибульцем і під різними приводами розійшлись хто куди. Залишивсь один Козімо, який теж його не впізнавав.

— А коли він вийде з в'язниці, то що робитиме? — спитав Козімо.

— Як "що робитиме"? — здивувався Планетта. — Хіба він не може повернутися сюди?

— Авжеж, звичайно. Я ж нічого не кажу. Однак увесь час думаю про нього. Тут усе перемінилось. Він, мабуть, знову схоче старшинувати, але не знаю...

— Чого не знаєш?

— Не знаю, чи погодиться Андреа... виникнуть незгоди... Як на мене, хай повертається. Ми завжди ладнали між собою.

Так Ґаспаре Планетта довідався, що новим ватажком став Андреа, один з його колишніх братків, який ще тоді зажив слави найжорстокішого.

У цей час розчахнулися двері й до кімнати в оточенні спільників увійшов Андреа. Планетта пам'ятав його довготелесим парубком. Тепер перед ним стояв здоровань з похмурим обличчям і пишними вусами.

Андреа вже дізнався, звідки прибув гість, але теж не впізнав його.

— Он як! — мовив він про Планетту. — А чому ж він не втече? Хіба це важко? Марко теж потрапив був туди, але просидів якихось шість днів. І Стелла незабаром утік. А він, бач, пошився в дурні!

— На жаль, тепер там не так, як було колись, — з хитрою усмішкою завважив прибулець. — Сила наглядачів, нові штаби, нікого не залишають на самоті. До того ж він захворів.

Так казав Планетта, здаючи собі справу, що він тут тепер п'яте колесо до воза, бо ватажок не може дати себе ув'язнити, а тим паче сидіти три роки в неволі, мов якийсь кишеньковий злодій. Планетта збагнув, що він старий і час його минув.

— Планетта казав, — вів він далі стомленим голосом, — що залишив тут свого коня, білого коня на кличку Полак, у якого начебто ґуля під коліном.

— Була, ти хочеш сказати, була колись ґуля, — грубим тоном мовив Андреа, починаючи розуміти, що перед ним сам Планетта. — Якщо кінь здох, це не наша провина.

— Він сказав також, — незворушно вів далі Планетта, — що залишив тут свій одяг, ліхтар і годинник.

Кажучи це, він ступив кілька кроків у бік вікна, щоб його могли краще розгледіти.

І справді, всі його добре розгледіли, впізнавши в цьому кволому дідку те, що лишилось від їхнього ватажка, повсюдно знаного Ґаспаре Планетта, великого стрільця, який ніколи не хибив.

Однак ніхто не розтулив рота. Козімо теж не здобувся на слово. Всі вдавали, ніби не впізнали його, бо серед них був Андреа, новий поводар, якого боялися. Він теж удав простака.

— Його речей ніхто не торкався, — мовив Андреа. — Вони лежать у цій скрині.

— Він сказав, — рівним тоном провадив своє Планетта, — що залишив тут свою рушницю.

— Його рушниця завжди тут, — запевнив Андреа. — Може прийти й забрати.

— Він казав мені, — не осідався Планетта, — й часто повторював: "Хтозна, як там поводяться з моєю рушницею. Хтозна, чи не знайду я після повернення лише іржаву залізяку". Він просто обожнював свою рушницю .

— Я стріляв з неї кілька разів, — кинув викличним тоном Андреа. — Але не збиравсь її зжерти.

Гаспаре Планетта сів на лаву. Відчув напад пропасниці, річ для нього звичну, й тому намагався триматися спокійно. Однак у голові трохи паморочилось.

— Скажи, — звернувся він до Андреа, — ти міг би її показати?

— Піди! — мовив Андреа, мотнувши головою в бік одного з новачків. — Піди й принеси рушницю.

Принесли рушницю. Гість оглянув її з заклопотаним виглядом і начебто заспокоївся.

— Гаразд, — сказав він по тривалій мовчанці. — Ваш ватажок згадував також, що залишив тут порох і кулі. Точно пам'ятаю його слова: шість мірок пороху й вісімдесят п'ять патронів.

— Піди, — роздратовано мовив Андреа тому, хто ходив по рушницю. — Піди й принеси. Щось іще?

— Ще ось це, — незворушно сказав Планетта, підводячись і знімаючи з паска Андреа великий кинджал у піхвах. — Це його мисливський ніж.

І знову сів.

Запала довга прикра тиша. Відтак здобувся на слово Андреа.

— Ну... на добраніч! — мовив він спроквола, натякаючи Планетті, що тому час іти.

Ґаспаре Планетта прищулився, змірюючи міцну поставу Андреа. Хіба може він, стомлений і хворий, кинути йому виклик? Тоді повільно підвівся, почекав, поки йому принесуть останні речі, поклав їх у торбу й закинув на плече рушницю.

— На добраніч, панове! — сказав він, прямуючи до дверей. Бандити заклякли від подиву. Вони не могли уявити, що грізний ватажок Ґаспаре Планетта може так просто піти, дозволивши познущатися з себе. Тільки Козімо знайшов у собі сили й подав голос.

— Прощавай, Планетта! — гукнув він, відкинувши геть облуду. — Прощавай, і всього найкращого!

Насвистуючи веселу пісеньку, Планетта заглибився в ліс, оповитий вечірніми тінями.

* * *

Тепер він був не верховода банди, а такий собі Ґаспаре Планетта, сорока восьми років, без певного місця мешкання. Одначе якийсь там притулок мав

— складену з жердин і каміння халабуду в лісовій хащі на Монте Фумо, де не раз переховувався від облав.

Планетта дістався до халабуди, розпалив пічку, перелічив гроші, яких мало стати на кілька місяців, і зажив самотою.

Одного вечора, коли сидів коло вогню, враз розчинилися двері й на порозі виріс юнак років сімнадцяти. В руках тримав рушницю.

— Що сталося? — запитав Планетта, навіть не поворухнувшись.

Хлопець мав сміливий вигляд і нагадував його, Планетту, літ тридцять тому.

— Чи не тут оті з Монте Фумо? Три дні їх шукаю.

Хлопця звали П'єтро. Він сказав, що хотів би пристати до вільних людей, бо давно бурлакує й мріє стати розбійником. Але для цього треба щонайменше мати зброю. І ось він нарешті доп'яв рушницю, та ще й таку гарну.

— Ти не помилився, — весело мовив хазяїн хижки. — Я Планетта.

— Планетта, ватажок?

— Атож.

— Хіба ти не у в'язниці?

— Я там був, сказати б, — хитро примружився Планетта. — Але тільки три дні. Довше їм не вдалось мене втримати.

Хлопець із захватом дивився на нього. — Так ти візьмеш мене до себе?

— До себе? — поважно відказав Планетта. — Лягай спи, а завтра побачимо.

Вони почали жити разом. Планетта не розчаровував хлопця, запевняючи, що справді є ватажком, але вважає за краще мешкати окремо від товаришів і зустрічатися з ними тільки в разі потреби.

Запальний юнак чекав від нього подвигів. Однак час минав, а Планетта сидів сидьма, гріючись коло пічки, й лише зрідка вибирався на полювання.

— Батьку, — спитав П'єтро. — Коли ж ти кинеш дармувати?

— Чекай! — відповів Планетта. — Скоро впораємо гарне дільце. Поскликаю товаришів, розважимо душу.

Але дні спливали без сліду.

— Батьку! — сказав хлопець. — Я дізнався, що завтра їхатиме лісом крамар пан Франческо, в якого, подейкують, грошей хоч греблю гати.

— Пан Франческо? — грайливо перепитував Планетта. — Шкода, що саме він, бо я його добряче знаю. Це хитрий лис, кажу тобі. Коли збирається в дорогу, то, боючись грабіжників, не бере з собою нічогісінько, хіба що одяг.

— Батьку! — сказав П'єтро. — Завтра свято в селі, збереться сила народу. Наїдуть возами, дехто повертатиметься вночі. От би щось устругнути!

— Туди, де багато людей, — повчав Планетта, — краще не потикатися. На святах завжди шмигляють жандарми. Саме в такий день мене й застукали.

— Батьку! — благав за кілька днів хлопець. — Скажи правду, з тобою щось коїться? Сидиш сидьма, навіть про полювання забув. Ти, мабуть, недужний, бо з ранку до вечора скнієш коло вогню.

— Можливо, я й справді занедужав, — усміхнувся Планетта, — але не так, як ти гадаєш. Якщо хочеш, щоб я сказав тобі правду, а ти після цього дав мені спокій, то знай: лише йолопи з сил вибиваються, аби здобути кілька мідяків. А я хочу мати з цього неабиякий зиск. Гаразд, поділюся з тобою своїми намірами. Я вирішив пограбувати Великий Конвой.

Він мав на увазі той Великий Конвой, який раз на рік, а точніше, 12 вересня, перевозив до столиці дорогоцінний вантаж — податки південних провінцій. Він рухався головною дорогою під звуки труб, цокіт копит і бряжчання зброї, його залізний віз був повнісінький золотих монет, покладених у численні торбинки. Розбійники мріяли про них удень і вночі, однак за останні сто років нікому не щастило безкарно напасти на Великий Конвой. Тридцятеро загинуло, двадцятеро потрапило до в'язниці. Тепер про напад ніхто й думати не смів. А золотий вантаж рік у рік зростав, і збільшувалась його охорона. Кіннотники спереду й позаду, патрулі обабіч, озброєні возії, конюхи, слуги.

Очолювали кавалькаду гінці з горном і прапором. На певній відстані від них їхали двадцять чотири верхівці з рушницями, пістолями й шаблями. За ними шістнадцятеро коней тягли прикрашений

імператорським гербом залізний віз, що його охороняли двадцять чотири вояки. Сто тисяч золотих дукатів і тисяча унцій срібла призначалися для державної скарбниці.

Легендарний Великий Конвой гнав учвал долом та горою. Сто років тому Лука Торо мав сміливість напасти на нього. Зухвальцеві дивом пощастило. Адже це був перший напад, варта розгубилась. Лука Торо втік на Схід і став там вельможним паном.

Протягом багатьох років чимало інших сміливців теж робили спроби заволодіти золотом. Джованні Борсо, Тедеско, Серджо деї Топі, Конте і їхні спільники. Наступного ранку всі вони лежали обіч дороги з розтрощеними черепами.

— Великий Конвой? Ти й справді ладен ризикнути? — зачудовано спитав юнак.

— Авжеж! Якщо пощастить, усе життя не знатиму клопоту.

Так розводився Ґаспаре Планетта, хоча насправді й у голову цього не покладав. Було б справжнім божевіллям напасти на Великий Конвой навіть удвадцятьох. А тут сам-один!

Він сказав це жартома, однак П'єтро сприйняв його слова всерйоз і з захватом дивився на Планетту.

— А скільки нас буде? — запитав хлопець.

— Десь п'ятнадцятеро.

— Коли ж це станеться?

— Ще маємо час, — ухильно відповідав Планетта. — Слід усе обговорити з товаришами. Тут пахне смаленим.

Дні швидко минали, ліси вже почали багряніти, а хлопець із нетерпінням чекав. Планетта переконував його в успіхові справи. Довгими вечорами, сидячи біля вогню, він уголос обмірковував тонкощі сміливого задуму, і це його неабияк розважало. Іноді він і сам починав вірити в реальність цієї авантюри.

* * *

Одинадцятого вересня, напередодні давно очікуваної події, П'єтро десь блукав цілу ніч, а коли повернувся, його обличчя було вкрай сумне.

— Що з тобою? — спитав Планетта, як завжди сидячи коло пічки.

— Нарешті я знайшов твоїх товаришів.

Запала мовчанка. Було тільки чути, як гуде вогонь і виє вітер у лісовій хащі.

— Отже, — нарешті мовив Планетта вдавано веселим голосом, — вони все тобі розповіли?

— Еге ж, — підтвердив хлопець. — Усе.

— Добре, — кивнув Планетта.

І знову в повній диму кімнаті, освітленій лише язиками полум'я, запанувала тиша.

— Вони радили, щоб я приставав до них, — несміливо порушив мовчанку хлопець. — Казали, що в них багато роботи.

— Гаразд, — схвально мовив Планетта. — Будеш дурнем, коли цього не зробиш.

— Батьку! — скрикнув П'єтро голосом, схожим на плач. — Чому ти не кажеш правду, нащо ці манівці?

— Отакої! — відрубав Планетта, прагнучи не втрачати терпець. — Які брехні ти від мене чув? Я хотів подати тобі надію й не збирався дурити. Подати надію, та й край.

— Неправда, — мовив хлопець. — Ти годував мене жданиками й робив це, аби кпитися з мене. Завтра, ти добре знаєш...

— Що буде завтра? — спитав Планетта, знову здобувши спокій. — Маєш на увазі Великий Конвой?

— Атож! А я, макуха, повірив тобі, — із серцем видихнув хлопець. — Зрештою, я мав би здогадатись, що ти ні на що не годен...

Він помовчав і тихо додав:

— Завтра я йду.

* * *

Але наступного дня першим піднявся Планетта. Тихо, щоб не збудити хлопця, встав з ліжка, швидко вдягся й узяв рушницю. П'єтро прокинувсь, коли він уже був на порозі.

— Батьку, — своїм звичаєм запитав він, — можна взнати, куди ти вирядивсь о цій порі?

— Можна, синьйоре! — посміхнувся Планетта. — Йду зустрічати Великий Конвой.

Хлопець мовчки повернувся на другий бік, даючи зрозуміти, що йому набридли ці дурниці.

Однак це не були дурниці. Щоб виконати свою обіцянку, хоч і дану жартома, Планетта зібрався напасти на Великий Конвой.

Його товариші доволі познущалися з нього. Тож хай хоч цей хлопець знатиме, ким був і лишився Ґаспаре Планетта. Ні, хлопець тут ні до чого. Він, Ґаспаре, зробить це, щоб знову відчути себе таким, як колись, хай навіть востаннє. Ніхто не побачить його. Можливо, ніхто не дізнається, що його вбито. Але це не має жодного значення. Йдеться про угоду з самим собою, про відчайдушний крок.

П'єтро байдуже сприйняв відхід Планетти, та згодом у нього виникла підозра: а була той і справді готує напад. Підозра була слабенька, може, навіть безглузда. Однак хлопець зіскочив з ліжка й подався шукати друга. Планетта не раз показував йому зручне місце, в якому найліпше пантрувати на Великий Конвой. Мабуть, він і пішов туди.

Тільки що взялося на світ, але небо вкривали великі грозові хмари. Крізь зарості чагарників П'єтро сходив у діл, де була головна дорога. Розглядаючись на всі боки, він прямував до групи каштанів — місця, вказаного Планеттою.

Той насправді був там. Лежав під деревом, захищений від сторонніх очей травою та гілками. Ця місцина — невеликий пагорб — панувала над дорогою, яка саме тут круто бралася вгору. Коні на підйомі вповільнюють ходу, що дає можливість стріляти без похибки.

Хлопець глянув униз, на розрізану навпіл дорогою південну частину рівнини, яка губилась за обрієм. Вдалині він уздрів хмару куряви, що наближалася. Це був Великий Конвой.

Планетта з незворушним виглядом лаштував рушницю, коли раптом почув якийсь шерхіт. Він озирнувся й побачив хлопця, що заліг біля сусіднього дерева, тримаючи в руках рушницю.

— Батьку! — гукнув, відсапуючись, П'єтро. — Чи ти не здурів? Схаменися!

— Тихо! — весело мовив Планетта. — Поки що я при тямі. А ти біжи геть. Тут не місце для тебе.

— Кажу тобі, ти з глузду з'їхав. Чекаєш на товаришів, але вони не прийдуть. Сказали, що й думати про це не хочуть.

— Прийдуть, трясця їхній матері, прийдуть! Треба почекати. Така їхня дурна звичка — завжди приходити пізно.

— Планетта! — змолився хлопець. — Це чисте божевілля. Хіба не бачиш, скільки їх? Що тут можна зробити самому?

— Забирайся під три чорти! — втративши терпець, гримнув Планетта. — Ти занапастиш мене!

У цю хвилину вдалині вже можна було розгледіти охоронців Великого Конвою, залізний віз і прапор.

— Забирайся, востаннє кажу! — повторив лютим голосом Планетта.

Хлопець заворушився, відповз назад і зник між чагарників.

Планетта почув тупотіння коней, кинув погляд у небо, на свинцеві хмари, побачив над головою зграю круків. Великий Конвой уже сповільнював рух на підйомі дороги.

Тримаючи палець на спусковому гачку, Планетта раптом відчув за спиною шелест і зрозумів, що хлопець повернувся.

— Бачиш! — прошепотів П'єтро. — Вони не прийшли.

— Негіднику! — буркнув Планетта, не обертаючи голови. — Лежи тихо, не ворушись. Зараз почнеться найцікавіше.

Великий Конвой наближався. Триста, двісті метрів... Уже був виразно помітний опуклий герб на боці залізного воза, чулися голоси охоронців.

І тут хлопець уперше злякався, збагнувши, що це безумний замір і немає жодного порятунку.

— Вони не прийшли! — прошепотів він із відчаєм у голосі. — Не стріляй, Бога ради!

Але Планетта пустив ці слова повз вуха.

— Увага! — мовив він. — Починаймо, панове!

Він націлив рушницю, свою чудову рушницю, яка не могла схибити.

Але в цю мить на протилежному боці пагорба сухо пролунали постріли.

— Мисливці! — весело завважив Планетта. — Не панікуймо, це мисливці. Нам ковінька на руку, бо зніметься метушня.

Але то були не мисливці. Ґаспаре Планетта почув поруч себе здушений крик. Озирнувся й побачив хлопця, який, упустивши рушницю, падав долілиць на землю.

— Мене вбили! — простогнав юнак. — Ой, мамо! Мені кінець!

Стріляли не мисливці, а вершники з Великого Конвою, яким було наказано висунутися далеко вперед і їхати понад долиною, відвертаючи небезпеку. Це були вимуштрувані добірні стрільці з найкращою зброєю. Оглядаючи ліс, один із них побачив хлопця, що прокрадався між дерев, а потім ліг на землю.

Планетта вилаявся й сторожко став на коліна, щоб допомогти юнакові. Пролунав іще один постріл.

Куля пролетіла під грозовими хмарами навпростець через пагорб, тоді почала відхилятись униз за законами траєкторії. Її було спрямовано в голову, однак вона влучила в груди, пройшовши біля серця.

Планетта впав, мов підтятий. Настала незвична тиша, якої він ніколи не чув. Великий Конвой зупинився. Гаялась гроза. В небі ширяли круки.

Хлопець підвів голову й посміхнувся.

— Ти був правий, — пробелькотів він. — Товариші прийшли. Ти їх бачиш, батьку?

Планетта не зміг відповісти, але останнім зусиллям повернув обличчя й подивився.

Позад них, на лісовій галявині, з'явилися тридцять вершників з рушницями через плече. Вони здавалися прозорими, немов примари, однак їхні постаті чітко вирізнялись на темному тлі дерев. Недоладний одяг і зухвалі обличчя вказували, що це запеклі бандити.

Планетта вмить упізнав їх. Старі товариші, мертві зарізяки вочевидь прибули по нього. Обпалена сонцем шкіра, довгі навкісні рубці, грізні генеральські вусища, розпатлані вітром бороди, світлі жорстокі очі, великі золоті ґудзики, запорошені в боях чесні, привабливі лиця.

Он там благуватий Паоло, вбитий при нападі на Муліно. Ось П'єтро дель Ферро, що не вмів їздити верхи, ось Джорджо Пертіка, ось Фредіано, який до смерти замерз лютою зимою, добрі старі товариші, котрі вмирали один по одному перед його очима. А хто там сидить на сухому білому коні, отой здоровань з великими вусами і більшою за нього рушницею? Може, це Конте, знаний усіма ватажок, який теж поліг при нападі на Великий Конвой? Так, це він, Конте з освітленим добротою шляхетним обличчям.

А чи не помилився Планетта, вважаючи, що крайній ліворуч, стрункий гордовитий вершник, — то Марко Ґранде власною персоною, найславетніший серед старих верховодів? Невже це справді Марко Ґранде, повішений у столиці в присутності імператора й чотирьох озброєних полків? Марко Ґранде, ім'я якого вимовляють пошепки й сьогодні, через п'ятдесят років? Достоту він! Він теж прибув, аби вшанувати Планетту, невдатного, але сміливого ватажка.

Мертві бандити, вочевидь схвильовані, але повні спільної радости, справляли мовчанку. Вони чекали, коли Планетта поворухнеться.

Нарешті Планетта підвівся з землі разом із хлопцем, але тепер він був не з плоті та крови, а прозорий, як і всі навколо.

Кинувши погляд на своє мертве тіло, що лежало безладною купою, Ґаспаре Планетта знизав плечима, немов демонструючи непричетність до нього, і неквапно ступив на галявину, тепер уже навік оборонений від куль. Він ішов до старих товаришів, відчуваючи приплив радости.

Планетта почав був вітатися з кожним окремо, коли раптом помітив, що поблизу стоїть засідланий кінь без верхівця, і мимохіть потягнувся в той бік.

— Невже? — скрикнув він, дивуючись незвичному тону власного голосу. — Невже це мій Полак, такий же баский, як колись?

Це насправді був Полак, його улюблений кінь. Упізнавши хазяїна, він ніжно й тихо заіржав, як іржуть мертві коні.

Планетта з любов'ю поплескав його по спині і вже тішився радістю скорої подорожі разом із вірними друзями до царства мертвих бандитів, де він ще ніколи не був, але уявляв його повним сонця і весняного повітря, з широкими білими шляхами, що обіцяють нові надзвичайні пригоди.

Поклавши руку на сідло, немов збираючись окульбачити коня, Ґаспаре Планетта ледь стримував хвилювання.

— Спасибі, друзі! — мовив він. — Клянуся, що...

Він затнувся, бо помітив П'єтро, який теж став примарою й очікувально дивився, ніяково почуваючи себе в чужому товаристві.

— Гляньте на цього молодецького хлопця, — сказав Планетта, звертаючись до мертвих бандитів. — Він мав лише сімнадцять років. З нього був би справжній герой.

Бандити приязно схилили голови, вітаючи побратимця.

Планетта замовк і нерішуче роззирнувсь. От халепа! Поїхати, кинувши хлопця напризволяще? Він знову поплескав коня по спині, вдавано кахикнув і звернувся до юнака:

— Іди сідай! Ти на це заслужив. Давай, давай, чого там! — незлобно гримнув він, побачивши, що той вагається.

— Якщо ти хочеш... — мовив П'єтро, щиро потішений такою честю. І з незвичною спритністю, якої сам не сподівався, легко злетів у сідло.

Бандити помахали капелюхами, вітаючи Ґаспара Планетту, а дехто підморгнув йому приязним оком на знак прощання. Давши остроги коням, вершники погналися клусом, пролетіли, мов кулі, крізь хащі й зникли в лісовій глушині.

Залишившись на самоті, Планетта обвів зором пагорб, тоді кинув погляд у бік дороги. Конвой ще стояв, але за закрутом, і його не було видно. Дорогу охороняли кілька дозорців, які нерухомо сиділи на конях і роздивлялися Планетту. Здається неймовірним, але вони могли спостерігати все, що відбувалося на галявині: тіні мертвих бандитів, прощання, стрімкий біг коней-примар.

Начальник дозору помітив звернений на них погляд Планетти. Він випростався в сідлі й по-військовому віддав йому честь. Склавши губи в посмішці, Планетта теж торкнув пальцями капелюха. Відтак повернувся до вершників спиною, заклав руки в кишені й подався геть, насвистуючи мелодію похідного марша.

Він простував у напрямку, в якому зникли його товариші, верстав шлях до царства мертвих бандитів, котрого зроду не бачив, але міг слушно вважати, що воно краще за цей світ.

ВСЕСВІТ. — 2005. — № 7/8.

ПЕДАН Юрій, переклад з італійської, 2005.